

Als geloven niet meevalt

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Zondag 10 augustus 2023
Voorganger: ds. Niels de Jong

Als geloven niet meevalt

Bijbelgedeelte: Genesis 15: 1 - 6

Vandaag starten we een nieuwe serie vanuit het bijbelboek Genesis. Steeds lichten we daar een kernwoord uit dat niet alleen een kernwoord in Genesis is, maar een kernwoord in heel de bijbel en ook in het hele christelijke geloof. Vandaag staan we stil bij een woord dat op één ding na het belangrijkste is dat van een mens gevraagd wordt in de bijbel. Het belangrijkste is dan: liefhebben. Maar het op één na belangrijkste is dan: geloven. Zoals liefhebben ook niet altijd meevalt of makkelijk is, is dat met geloven ook niet. En daarom dat er in de bijbel zo vaak toe aangemoedigd wordt, dat er zoveel verhalen over gaan, dat er zoveel vragen over worden gesteld, zoveel voorbeelden van worden gegeven worden. Om mensen van alle tijden en plaatsen te helpen bij dat geloven. Want het heeft nooit meegevallen – ook in bijbelse tijden niet, en het is nog steeds lang niet altijd om te geloven. En geloven dat definieer ik vandaag met ‘je vasthouden aan Gods beloften’. En dat kan lastig zijn. Zeker als je er weinig waar van ziet worden. Zeker als voor je gevoel die beloften niet uitkomen. Of het wel heel lang duurt allemaal.

Als er iemand is uit de bijbel die daarover mee kan praten is het Abram. Volgens het bijbelboek Genesis krijgt hij een heel duidelijke beloften van God. In Genesis 12 wordt hem gezegd: ‘trek weg, verlaat je familie en ga naar het land dat ik je wijzen zal en ik zal je tot een groot volk maken’. Geen eenvoudig iets, maar Abram luistert. Hij geeft het vertrouwde op, laat zijn zekerheden achter, zet zijn eigen veiligheid op het spel en neemt het risico om gehoor te geven aan het woord van God. En in die jaren die volgen, worden die beloften herhaald. Veel nakomelingen. Maar de jaren verstrijken en Abram en Sara raken op leeftijd, hoge leeftijd, en er is nog niet eens één kind. En dan lezen we in Genesis 15 het volgende.

Abrams visioen

15 ¹ Enige tijd later richtte de HEER zich tot Abram in een visioen: ‘Wees niet bang, Abram: ikzelf zal jou als een schild beschermen. Je loon zal vorstelijk zijn.’ ² ‘HEER, mijn God,’ antwoordde Abram, ‘wat voor zin heeft het mij te belonen? Ik zal kinderloos sterven, en alles wat ik bezit zal het eigendom worden van Eliëzer uit Damascus.’ ³ U hebt mij immers geen nakomelingen gegeven; daarom zal een van mijn dienaren mijn erfgenaam worden.’ ⁴ Maar de HEER sprak opnieuw tot hem: ‘Nee, niet je dienaar zal jouw bezittingen erven, maar een kind dat jijzelf zult verwekken.’ ⁵ Daarop leidde hij Abram naar buiten. ‘Kijk eens naar de hemel,’ zei hij, ‘en tel de sterren, als je dat kunt.’ En hij verzekerde hem: ‘Zo zal het ook zijn met jouw nakomelingen.’ ⁶ Abram vertrouwde op de HEER en deze rekende hem dit toe als een rechtvaardige daad.

Geloven kan lastig zijn. Zeker als voor je gevoel die beloften niet uitkomen. Of als het wel heel lang duurt allemaal.

Als je je mail in je spambox kijkt, dan kunnen daar zomaar mails in zitten die je heel veel geld beloven. Je hoeft maar een gift over te maken. Of ergens iets in te zetten. En je kunt extreem rijk worden. Ik denk dat we zulke beloften niet serieus nemen. Maar als iemand die je kent, die bijzonder veel heeft, als die naar je toe komt en zegt: 'ik ga jou extreem rijk en welvarend maken'. Dan zul je daar vast meer aandacht voor hebben. Maar als iemand van ons dat zou overkomen, zouden we nog steeds sceptisch zijn. Dan vragen we ons of dat wel echt zal kunnen, en zo ja, wat er dan tegenover moet staan. Ook al kennen we iemand, zulke beloften geloven we niet zomaar.

In het verhaal dat we lazen, wordt ook een belofte van rijkdom gedaan. Dit keer door God, aan Abram. En de oude Abram reageert ook sceptisch. Hij snapt niet wat dat nou voor zin heeft als die eerdere beloften van God over een nakomeling nog steeds niet is uitgekomen. Hij begrijpt God niet. En is dus sceptisch. We kunnen ons er vast iets bij voorstellen.

Maar geloven is vasthouden aan Gods beloften. Ook al zie je nog niets van wat je belooft is. Zo geloven is niet vanzelfsprekend. Dat was het voor Abram niet en dat is het voor ons nu ook niet. Het kan zelfs ronduit lastig zijn.

Als je bijvoorbeeld leest in de bijbel over de belofte van Gods aanwezigheid in je leven. Of de belofte dat God antwoord als je roept. Of de belofte dat God je de weg wijst als je het hem vraagt. Of de belofte dat God het goede je niet zal onthouden als je zijn richtlijnen opvolgt. Allemaal dingen die in de bijbel staan. Maar als je dat probeert, maar daar dan vervolgens niets van te zien is... Dat je niets merkt van God, geen richting, geen antwoord, geen verhooring van je gebeden. En als het maar duurt en duurt...dan wordt het vasthouden aan Gods beloften moeilijk. Dan wordt geloven moeilijk.

Als je dit herkent, dan ben je op het punt van Abram. En als hij op dat punt zit, spreekt God tot hem en herhaalt zijn beloften. Het begint in dit verhaal dus met dat God begint te spreken. En dat is misschien gelijk een lastige voor ons, zeker als je nooit iets direct van God hebt vernomen. Hoe zit dat? Daar kun je verschillend tegenaan kijken. Ik noem drie manieren:

- De sceptische of ongelovige manier stelt: God sprak niet bij Abram en niet bij ons. Die manier gaat er vanuit dat dit niet waar geweest kan zijn. Abram zal dat zichzelf wel ingebeeld hebben. Die stem die hij meende te horen was vast een gevalletje projectie. Hij wilde natuurlijk bijzonder graag nakomelingen en toen ging hij zich inbeelden dat God hem dit ook beloofde.
- Een meer gelovige manier stelt: God sprak wel direct tot Abram, maar doet dat niet bij ons. Degene die hiervan uit gaan, twijfelen er niet aan of Abram Gods stem heeft gehoord, zoals dat wel vaker in de bijbel gebeurd. Dat was toen nodig om mensen om mensen iets duidelijk te maken. In bijzondere situaties, of op bepaalde kruispunten in de geschiedenis. Dan sprak God tegen of met mensen. Maar, zo gaat die redenering verder, daar hoef je nu verder niet op te rekenen. Want inmiddels is alles wel gezegd – en opgeschreven in de bijbel. Dat is Gods woord voor ons. En dat is genoeg.
- Een derde manier om er tegenaan te kijken, is: God sprak wel bij Abram en doet dat ook bij ons. God communiceerde inderdaad met Abram en zo kan Hij dat met ons ook doen. Want God is niet veranderd. En ja, misschien was het bij Abram wel extra duidelijk, omdat er extra veel op het spel stond. Maar we kunnen ervan uit gaan dat God nog steeds met ons mensen communiceert. Omdat er tussen mensen ook communicatie nodig is om een band op te bouwen, zo is dat ook tussen God en mensen. En die communicatie van God bestaat niet alleen uit dingen die al gezegd zijn, maar die communicatie gaat door. Je moet alleen leren die stem op te vangen.

God sprak wel bij Abram en doet dat ook bij ons.

Persoonlijk zit ik op het laatste spoor. Natuurlijk heb ik ook meegemaakt dat mensen zich inbeeldden dat God iets tegen hen had gezegd. En dan is ook zeker de wens de vader van de gedachte. Maar ik ken genoeg prima gezonde mensen die ook beweren dat God met hen communiceert en ook genoeg waar dat dan helemaal niet is wat ze zelf ook graag wilden, maar waar God ook iets van een tegenstem is, iemand die hen een andere kant op leidt dan ze zelf in hun hoofd hadden. En er zijn ook genoeg voorbeelden uit de geschiedenis te noemen, mensen die je ook zeker niet labiel o.i.d. kunt noemen. Ik las laatst een boek waarin een heel rijtje mensen werd genoemd die daarover geschreven hadden dat ze Gods stem hadden gehoord: dat ging van Augustinus tot Florence Nighthengale, van de briljante wiskundige Blaise Pascal tot een neurowetenschapper uit onze tijd, dat ging van de dichter John Milton tot een Nobelprijswinnaar, van een succesvolle Olympier tot iemand die streed voor de afschaffing van de slavernij. God communiceert met ons. Wij mensen zijn aangelegd voor die communicatie met God. God zoekt met ons allemaal het gesprek, is dat gesprek al ergens begonnen, zoals ik ooit las bij een christelijke denker uit de vorige eeuw. En in dat gesprek van God met ons maakt God inderdaad gebruik van de bijbel. Dat is Gods belangrijkste communicatiemiddel zou je kunnen zeggen. Maar God spreekt ook op andere manieren – via een sterke indruk, een roepingsgevoel, via je geweten, via een ander mens die iets zegt dat precies raak is, of via een lied, of via een gevoel, via een droom, via een zin die je hoort, via een wel heel toevallige samenloop van omstandigheden, via je intuïtie, etc. Via zoveel verschillende manieren communiceert God met ons. Het probleem is echter dat wij grote moeite hebben om die communicatie van God op te vangen. En als we het wel opvangen, hebben we moeite om dat op te volgen.

Dat blijkt wel als je het bijbelboek Genesis volgt. Mensen hebben steeds grote moeite om die stem van God gehoor te geven. Hoe dat komt? Volgens Genesis omdat we geneigd zijn God niet te vertrouwen. Dat is later 'de zondeval' genoemd – dat ligt ten grondslag aan alle zonden, ook die van ons vandaag. Namelijk dat je God niet vertrouwt en dus je vertrouwen gaat stellen op iets of iemand anders. Of dat nu geld is of je eigen slimheid, of dat nu een of ander invloedrijk iemand is of je eigen inzet. Of dat nu een of ander duister plan is of juist je eigen goede bedoelingen. Of het nu de stem is van een vriend, of van je ouders of van je omgeving of van de massa of van de reclame. Je vertrouwt dat meer voor je leven dan wat God zegt. Dat is zonde. En daar komt ellende van.

Dat is ook iets wat Genesis steeds laat zien: dat er van zonde ellende komt. Dat is gelijk zichtbaar in dat verhaal van de zondeval – mensen wantrouwen God en daar komt vreselijk veel ellende van, de mens wordt daar zoveel slechter van. Maar, dat is het goede nieuws, het bijbelboek Genesis vertelt steeds dat God de communicatie niet opgeeft. God begint het gesprek steeds weer. Bv. bij Noach. God geeft hem een grootse opdracht, belooft hem uitkomst en maakt het waar. Toch loopt het uiteindelijk bij Noach zelf en bij zijn nakomelingen weer niet zo als gehoopt. Ook Noach en zijn nakomelingen vallen weer in zonde zou je kunnen zeggen.

En vervolgens begint God weer opnieuw, bij Abram. En roept hem. En belooft grote dingen. En dan lijkt het anders te worden. Want Abram gelooft God, hij vertrouwt op God, zo lezen we in Genesis 16. En vanuit dat verhaal kunnen we denk ik vier dingen leren over ons geloven, over het geloven in God op zijn woord. En misschien is er een van die vier waarvan je denkt – die moet ik vasthouden, of leren, of in groeien.

Abram gelooft God, hij vertrouwt op God, zo lezen we
in Genesis 16. Uit dat verhaal kunnen we
vier dingen leren over ons geloven, over geloven
in God op zijn woord.

Allereerst, God vraagt dat geloof van jou en mij.

Daarvoor wordt Abram geprezen in Genesis 15: 'Abram vertrouwde op God en God rekende hem dat tot rechtvaardigheid'. In het Nieuwe Testament wordt Abram in Hebrreeën 11 ook uitgebreid als voorbeeld van geloof genoemd. En in datzelfde hoofdstuk staat ook: 'zonder geloof is het onmogelijk God vreugde te geven'. En dat is wel te begrijpen. Stel je voor dat je voelt dat een van je beste vrienden je niet meer vertrouwt. Dan ben je toch niet blij, ook al zou je iedere week wat leuks gaan doen. Of stel je voor dat je kind op het oog prima functioneert, maar een diep wantrouwen naar je koestert. Dan ben je toch niet blij. Of als je een baas hebt die op zich niets fout doet, maar jou geen vertrouwen geeft. Dan ben je ook niet blij. Vertrouwen is nodig om ons blij te maken over een bepaalde relatie. Zo is het met God ook. God is niet tevreden als we netjes wat regels opvolgen, maar hoopt hij dat we Hem vertrouwen. Dan pas is er bij hem vreugde.

God vraagt jou en mij je vertrouwen, je geloof. Dat je erop vertrouwt dat Hij het beter weet dan jij. Dat je erop vertrouwt dat Hij betere dingen met je voor heeft dan jijzelf. Dat God een betere weg weet dan jij. Dat Gods tijd misschien een andere is dan de onze, maar dat Hij beter weet waar en wanneer het ergens tijd voor is.

God hoopt dat we hem vertrouwen. In hem geloven.

De tweede les uit dit verhaal: God maakt het ons niet altijd gemakkelijk om te geloven.

Zeker ook niet bij Abram. Want ga maar na. Er zijn grote beloften gegeven. Maar jaar na jaar verstrijkt. Abram en Sara worden meer en meer bejaard. Ze gaan al richting de 100 jaar. En nog steeds niets te zien van ook maar een enkele nakomeling. En als God dan toch weer naar Abram komt, dan doet God er nog een schep bovenop en belooft Abram ook nog eens rijkdom. Maar dan zegt Abram de eerste woorden die we van hem hebben in de bijbel. 'Wat heeft dit voor zin – u kunt me wel rijkdom geven enzo, maar als ik geen kind krijg, komt er dus helemaal niets van uw beloften uit'. En dan belooft God het weer. Zoals het is met de sterren aan de hemel – niet te tellen; zo zullen er voor jouw nakomelingen zijn – niet te tellen. Hij gelooft God op zijn woord. Later – als het weer jaren duurt – dan krijgt Abram er weer moeite mee. Maar uiteindelijk weet hij zijn geloof te behouden – hoe lastig dat ook is.

Zo werkt God vaak, omdat als ons alles makkelijk wordt gemaakt, we waarschijnlijk geen sterk geloof zouden krijgen. Maar door de moeilijkheden, door wachten heen, is er kans dat ons geloof groeit. En groei in ons geloof, vindt God belangrijk. En dus maakt Hij het ons niet te makkelijk om te geloven. Daarmee neemt hij het risico dat we zullen opgeven, maar dat risico vindt Hij het blijikbaar waard.

Het derde is: als we moeite hebben te geloven, komt God ons tegemoet.

Dat doet God hier bij Abram ook. Hij zoekt hem op. Hij spreekt en spreekt opnieuw. Hij geeft Abram een krachtig beeld van die sterrenhemel. Die sterrenhemel die hij waarschijnlijk dagelijks kon zien. Hij hoefde in het donker maar zijn hoofd buiten de tent te steken en hij zag het al. En God verzekert Abram dat het klopt wat hij eerder van God gehoord had.

Als we moeite hebben te geloven,
komt God ons tegemoet.

God komt Abram tegemoet. Zo is God. Hij komt jou en mij tegemoet. Misschien niet dagelijks zichtbaar, hoorbaar of merkbaar. Maar hij komt wel. En als je moeite hebt om dat te horen, kun je bidden of God misschien wat duidelijker wil spreken. Want zo blijkt uit dit verhaal, God wil dat we zeker van Hem zijn en van zijn woord. Daarom verzekert hij hier Abram van zijn goede bedoelingen. Daarom komt hij zo vaak die mensen in de bijbel tegemoet met bevestiging. En daarom – als je de bijbel helemaal uitleest – komt God ons enorm tegemoet met Jezus. Zodat wij zouden weten dat ook al snappen we niets meer van het leven, onszelf of God, dat we in ieder geval weten: God is goed, hij heeft me lief, hij heeft alles voor me over.

Het vierde is: God doet wat hij belooft.

Want als je het verhaal verder leest, dan komen Gods beloften uit. Niet voor niets heeft Abram zijn vertrouwen op God gesteld. Abram en Sara krijgen een zoon en die zoon krijgt twee kinderen en die kinderen weer kinderen. En zo ontstaat er een familie, een stam en vervolgens een volk. De nakomelingen van Abram gaan dan wonen in het land Kanaän, precies zoals God had gezegd. Je kunt God geloven op zijn woord, zegt dit verhaal.

Nu is het natuurlijk de vraag wat God ons dan belooft. Misschien hoop je wel ook op een kind. Of een partner. Of wat betere vrienden. Of een baan. Of dat je van je gezondheidsprobleem af komt. Of voor herstel in de familie. Of nog iets anders heel concreets. Daar mag je op hopen en voor bidden. Maar nee, God belooft ons nergens dat dit soort dingen je ook gegeven zullen worden – lang niet altijd in ieder geval. God lost niet ieder probleem op en vervult niet iedere wens – hoe legitiem die wensen ook zijn.

Maar wat belooft hij dan wel? Ik noemde aan het begin van de preek al een aantal dingen over Gods aanwezigheid, Gods luisteren, dat Hij je de weg wil wijzen. Maar er is veel meer te noemen: Gods zegen, Gods vergeving, Gods liefde, dat je nooit alleen komt te staan, leven na de dood, etc. Maar laat me nog één ding toevoegen vanuit Genesis 15.

Ik denk dat dit kind voor Abram en Sara symbool staat voor Toekomst. In die cultuur stopte het als je geen nakomelingen had. Dat ging je naam niet door, dan liep het bij jou dood. En dit kind Izak, zeker gecombineerd met die beloften van een volk dat uit hem zou voortkomen en een land dat ze zouden krijgen. Dat betekende allemaal toekomst. Het leek dus dood te lopen met Abram en Sara, maar God gaf hen een toekomst – volstrekt anders dan ze ooit gedacht hadden voordat ze werden weggeroepen uit hun eigen omgeving. Volstrekt anders – maar beter dan ooit. God gaf hen toekomst.

En dat mag je voor jezelf toepassen. God belooft jou en mij toekomst. Als we hem vertrouwen, geloven, dan kunnen we erop aan dat het niet doodloopt allemaal, dat het niet allemaal op niets uitloopt, maar dat we toekomst hebben. Waar menselijkerwijs gezien alles stukloopt op de dood, alles eindigt in een zwart gat. Daar hebben we een God die ons toekomst geeft. Dat ons leven zin heeft, want het loopt ergens op uit. Op het betere, mooiere wat God voor ons heeft. Hier gaat het in Hebreeën 11 ook over. Daar gaat het ook over toekomst voor Abram en Sara. Zij vertrouwden op Gods beloften en daardoor kregen zij toekomst, beter en mooier dan ze hadden. In hun leven kwam alles uit, die volken die God beloofde en dat land – daar zagen ze maar een beginnetje van. Zo is dat ook met ons – we zien soms maar een deel, een beginnetje. Maar we mogen verzekerd zijn van toekomst, zelfs over de grens van de dood.

Mocht je daar ooit aan twifelen, kijk dan naar Jezus Christus. Zijn gebeden werden ook niet allemaal verhoord. Zijn leven leek ook op niets uit te lopen. Zijn leven eindigde ook in lijden en sterven aan een kruis. En toch kwam hij door die dood heen, werd opgewekt door God. En iedereen die in Hem gelooft mag weten dat dus zelfs de grens van de dood geen definitieve grens is voor God. Wat menselijkerwijs onmogelijk lijkt, daar wordt God niet door tegengehouden.

Jezus' gebeden werden ook niet allemaal verhoord.
Zijn leven leek ook op niets uit te lopen.

Ten slotte

Vier dingen uit dit verhaal. Vier dingen voor het verhaal van jouw leven. Was misschien die eerste voor jou? Dat God van je vraagt om te geloven en vast te blijven houden aan zijn beloften, ook al zie je er nog niets van? Of het tweede? Dat God ons het niet per se altijd gemakkelijk maakt om te geloven en dat Hij daar zo zijn redenen voor heeft. Of was het derde punt vooral voor jou van belang. Dat God je wel tegemoet komt als geloven lastig is. Of was het vierde punt goed voor jou om vast te houden: God doet wat Hij belooft en geeft je toekomst.

Vier dingen die goed zijn om te beseffen. Want God is niet veranderd. En zoals Hij er was in het verhaal van Abrams leven, zo wil Hij er zijn in het verhaal van jouw leven. Daar gaat het komende lied over: ['God in this story'](#).

Amen.

So if the storm you're walking through
Feels like it's too much and you
Wonder if He even cares at all
Well, hold on tight to what you know
He promised He won't let you go
Your song of healing's written in His scars

God is in this story
God is in the details
Even in the broken parts
He holds my heart, He never fails
When I'm at my weakest
I will trust in Jesus
Always in the highs and lows
The One who goes before me
God is in this story

